

ORGANIZAȚIA PENTRU SECURITATE ȘI COOPERARE ÎN EUROPA ÎN MISIUNI PACIFICATOARE ÎN ZONELE DE CONFLICT ETNOPOLITIC

Ana-Maria COMȘA (BEJAN),
doctorandă

SUMMARY

Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) pays particular attention to promoting peace and security regionally and globally, focusing on ethno-political conflict resolution, ethnic or religious, in various regions of Europe. In this respect, OSCE peace missions were created as preventive diplomacy mechanisms to allow direct involvement and rapid organization of ethnopolitical conflict zones.

Keywords: institutions, missions, peace, conflict

REZUMAT

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) acordă o atenție deosebită promovării păcii și securității la nivel regional și global, axându-se pe soluționarea conflictelor etnopolitice, interetnice sau religioase în diverse regiuni ale Europei. În acest sens, au fost create misiunile pacificatoare ale OSCE, ca mecanisme de diplomatie preventivă, pentru a permite implicarea directă și operativă a organizației în zonele de conflict etnopolitic.

Cuvinte-cheie: instituții, misiuni, pace, conflict.

Introducere. Demersul științific efectuat urmărește dezbaterăa unor aspecte privind activitatea desfășurată de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) în misiunile pacificatoare din zonele de conflict etnopolitic.

Scopul demersului constă în prezentarea activității, mijloacelor, mecanismelor, instrumentelor și procedurilor pe care le deține OSCE în desfășurarea misiunilor pacificatoare în zonele de conflict etnopolitic. În principal, am făcut o scurtă prezentare a organizației și a structurii sale interne. Am prezentat apoi cele mai importante misiuni la care participă OSCE în prezent. În final, am prezentat procedura de adoptare a unor misiuni pacificatoare desfășurate în zonele de conflict.

Cercetările efectuate sînt dedicate, în întregime, misiunilor pacificatoare din zonele de conflict etnopolitic, desfășurate de OSCE, acestea fiind create drept mecanisme care să permită implicarea directă și operativă a organizației în zonele de conflict etnopolitic. Misiunile pacificatoare ale OSCE au ca scop să contribuie, pe cît este posibil, la înlăturarea cauzelor care pot produce crize sau conflicte, in-

diferent de natura lor (politice, etnice, religioase etc.).

Soluționarea pe cale pașnică a conflictelor etnopolitice în lume prezintă o continuă aspirație a civilizației umane, dar și o activitate specifică desfășurată de către OSCE în vederea asigurării și menținerii păcii și securității internaționale. Atunci cînd există un conflict, OSCE acționează prin mai multe mijloace specifice. Însă indiferent de gradul de implicare a organizației, atît timp cît părțile conflictului se vor eschiva de la stabilizarea situației de criză și nu vor tinde spre soluționarea disputei prin măsuri eficiente și concrete, va fi imposibilă reglementarea definitivă a conflictului etnopolitic iscat. Doar atunci cînd statele lumii, precum și multiplele mișcări de specific etnic, vor dori să conștientizeze faptul că numai conviețuirea în pace și stabilitate este soluția optimă pentru ele, va fi reală instaurarea păcii și securității atît de mult protejate de către structurile internaționale, în virtutea normelor dreptului internațional public.

Metode utilizate și materiale aplicate. Urmărind atingerea scopului propus în această cercetare, a fost selectat materialul doctrinar teoretic și normativ privind misiuni-

le desfășurate de OSCE, precum și utilizarea unor exemple de practică concretă dezvoltată de organizație în zonele de conflict etnopolitic. Aceste elemente fundamentale reies, în principal, din însăși metoda analitică a comparației, folosită atît de precursorii dreptului comparat, cît și de juriștii fiecărui sistem juridic ca modalitate de identificare a asemănarilor și a deosebirilor existente între misiuni.

Rezultate obținute și discuții.

În faza de cercetare, este justificată efectuarea unei analize obiective și concrete asupra modalităților de organizare și desfășurare a misiunilor pacificatoare în zonele de conflict etnopolitic.

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa își trage originile din anul 1970, de la convocarea Conferinței generale europene pentru securitate. Chiar dacă nu a fost creată printr-un tratat, ci prin voința membrilor săi, OSCE întrunește toate celelalte trăsături ale unei organizații internaționale [3, p. 151]. Pentru definitivarea acesteia, a fost necesar un efort îndelungat și complex de acțiuni desfășurate în diferite foruri sau grupuri de state, unde un rol deosebit l-au jucat țările mici și mijlocii, printre care și România. Conferința era văzu-

tă ca o cale de a depăși divizarea Europei în urma celui de-al Doilea Război Mondial, mesajul principal fiind asigurarea securității printr-o politică de deschidere, însă ea avea să devină organizație în ianuarie 1995, în urma summitului de la Budapesta din 1994.

Astfel, putem afirma că au existat două perioade pînă la definirea organizației. Prima a cuprins anii 1975–1990 (semnarea Actului Final de la Helsinki și, respectiv, a Cartei de la Paris pentru o nouă Europă), în care CSCE a funcționat sub formă de conferințe și reuniuni periodice. Iar a doua a fost marcată de Conferința la nivel înalt de la Budapesta, din anul 1994, care a hotărît adoptarea denumirii de *Organizație pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)*.

OSCE este o organizație paneuropeană de securitate, compusă din 57 de state din Europa, Asia Centrală și America de Nord, „concepută pentru a servi drept instrument de primă instanță pentru avertizarea din timp și prevenirea conflictelor, gestionarea conflictelor și reconstrucția postconflict în Europa”.

Structura internă a OSCE permite identificarea a două tipuri de organe: corpul decizional și instituțiile și structurile operaționale, între ele existînd o permanentă cooperare [2, p. 105].

OSCE are ca organisme principale de lucru [5]: înfîlnirile șefilor de stat sau de guvern (summiturile); Consiliul Ministerial; Consiliul Permanent; Consiliul Superior; Forumul pentru Cooperare în domeniul Securității; Președintele executiv; Secretarul general. Secretarul general are în subordinea sa Secretariatul OSCE.

OSCE are, de asemenea, în subordine o serie de structuri și instituții operaționale, din care fac parte: Adunarea Parlamentară, Înalțul Comisar al OSCE pentru Minoritățile Naționale, Oficiul pentru Instituții

Democratice și Drepturile Omului, Reprezentantul pentru libertatea mass-mediei, Curtea de Conciliere și Arbitraj.

În activitatea sa instituțională, OSCE acordă o atenție primordială promovării păcii și securității la nivel regional și global, axîndu-se pe soluționarea conflictelor etnopolitice, interetnice, religioase etc. în diverse regiuni ale Europei.

Prioritățile OSCE sînt: consolidarea valorilor comune și asistarea statelor-membre în edificarea unor societăți democratice, civile, bazate pe statul de drept; prevenirea conflictelor locale, restaurarea stabilității și păcii în zonele de tensiune; eliminarea unor deficite reale și perceptibile de securitate și evitarea creării de noi diviziuni politice, economice sau sociale, obiectiv ce se realizează prin promovarea unui sistem de securitate prin cooperare [3, p. 166-167].

Cu referire la activitatea OSCE de soluționare a conflictelor la nivel local, menționăm că, în prezent, aceasta desfășoară: 17 operațiuni și misiuni în teren, organizația fiind, în mod special, axată pe promovarea păcii și stabilității în cadrul raporturilor dintre diferite grupări etnopolitice în regiunile tensionate ale continentului european în sens larg [5].

În Europa de sud-est, cele mai importante misiuni sînt:

Misiunea OSCE în Albania [6], care a fost stabilită în anul 1997, fiind și astăzi una activă, activitățile de bază în cadrul ei referindu-se la promovarea democratizării societății, edificarea statului de drept, punerea în aplicare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, consolidarea structurilor statale, în conformitate cu principiile, practicile și standardele înalte europene. În mod special, Misiunea depune eforturi pentru stabilirea unui dialog activ între grupările etnice prezente pe teritoriul albanez,

promovînd o mai mare incluziune și cooperare între grupul majoritar și cele minoritare.

Misiunea OSCE în Bosnia și Herțegovina [7] a fost instituită în urma războiului din Bosnia, după destrămarea statului iugoslav, marcat de violențele interetnice și interreligioase din anii 1992-1995 [1, p. 125]; are în vizor asistarea societății bosniace în edificarea unui stat democratic, recuperarea politică, civilă și umanitară de după ostilități, controlul armamentului, asigurarea respectării drepturilor omului, fortificarea sistemului justiției naționale, lupta cu intoleranța și infracțiunile bazate pe discriminare rasială și etnică, incluziunea comunităților de diferite etnii, promovarea educației și reformării sistemului educațional, antrenarea forțelor de ordine, încurajarea presei libere și a reprezentanților mass-mediei etc. În special, misiunea acordă o atenție deosebită promovării principiilor egalitare, interzicerii discriminării, încurajării dialogului interetnic și incluziunii sociale a membrilor grupurilor etnice minoritare (croați, sîrbi, romi) în societatea bosniacă.

Misiunea OSCE în Muntenegru [10], înființată în anul 2006, are drept obiective intensificarea procesului democratizării societății, asistarea structurilor de stat în procesul complex de adoptare a deciziilor, organizarea reformei legislative și a sectorului justiției, reformarea poliției, promovarea presei libere și imparțiale, soluționarea problemelor de mediu. Subliniem că misiunea OSCE în Muntenegru acordă atenție separată promovării drepturilor omului pentru reprezentanții tuturor grupărilor etnice din țară și optează pentru consolidarea eforturilor comune în oferirea unor șanse egale pentru toți cetățenii.

Misiunea OSCE în Serbia [11], instituită în anul 2001, are ca principalele direcții de activitate eficien-

zarea procesului de democratizare, intensificarea cooperării instituționale, crearea unui cadru favorabil afirmării și dezvoltării unei prese imparțiale și independente, promovarea securității (inclusiv prin dezarmare și distrugere de arme cu calibru mic), întărirea cadrului legal intern, reformarea justiției, lupta cu criminalitatea organizată și corupția, reformarea sistemului penitenciar, fortificarea instituțiilor de drept. Misiunea își consolidează eforturile în promovarea unui dialog productiv între sîrbii majoritari și alte grupări etnice prezente în stat, raporturile între ele fiind puternic afectate de conflictele armate din fosta Iugoslavie.

Misiunea OSCE în Kosovo [8], stabilită în anul 1999, dar avînd predecesori din 1992 și 1998, mandatul de un an care nu a fost prelungit. Misiunea este una complexă, avînd cinci birouri pe teritoriul kosovar (în Pristina, Gjilan, Mitrovice, Peje și Prizren) și un șir de sarcini de bază propuse spre realizare, precum promovarea democratizării în toate domeniile vieții sociale, edificarea unei guvernări eficiente și responsabile, promovarea drepturilor omului și minorităților, ameliorarea securității și siguranței publice. Misiunea își concentrează eforturile în promovarea incluziunii sociale și a dialogului liber între reprezentanții majorității kosovare și a minorității sîrbe din regiune, însă fără careva succese remarcabile.

Misiunea OSCE în Skopje (FRI Macedonia) [12], fondată în 2001. Pînă în prezent, misiunea internațională consolidează eforturile societății civile, oficialităților și factorilor internaționali în configurarea unui cadru favorabil dezvoltării statului macedonean, concentrîndu-se pe reforma justiției și a sistemului legislativ, pe întărirea rolului poliției în societate de garant al stabilității, monitorizarea activităților

la frontieră și democratizarea instituțiilor de stat. În mod distinct, personalul misiunii abordează problematica relațiilor interetnice între populația care locuiește în Macedonia, finanțînd activitatea instituțiilor de învățămînt preșcolare și școlare în care își fac studiile reprezentanții diferitelor grupuri naționale și confesionale.

În Europa de Est, cele mai importante misiuni sînt:

Misiunea OSCE în Moldova [9], instituită în 1993. Actualmente are trei reprezentanțe (la Chișinău, Tiraspol și Bender), în mod particular consolidînd eforturile în asigurarea stabilității situației de pe teren și în soluționarea pe cale pașnică a diferendului transnistrean. De asemenea, personalul misiunii este preocupat de problemele democratizării continue a societății, promovării drepturilor omului, inclusiv cele ale minorităților etnice și lingvistice, combaterea traficului de ființe vii. Un rol special îi revine Misiunii OSCE în Moldova în cadrul dezvoltării relațiilor între ambele maluri ale Nistrului, asigurării dialogului și negocierilor politice în formatul „5+2” și asistării Comisiei Unificate de Control în zona de securitate, în vederea menținerii stabilității în regiune și conservării a statu-quo-ului existent după înghetarea conflictului în anii '90.

Coordonatorul de Proiecte OSCE în Ucraina [13]. Misiunea a fost stabilită în anul 1999, precedată de Misiunea OSCE. În Ucraina, în mod special își focusează atenția pe finalizarea cu succes a proiectelor între Ucraina și partenerii externi (inclusiv organizațiile internaționale) în domeniile politic, al apărării, economic, combaterea traficului și a violenței domestice, promovarea drepturilor omului etc. Remarcăm faptul că multiple proiecte supravegheate de Misiune vizează stabilirea unei cooperări eficiente și a unui dialog rezultativ

între grupurile din Ucraina de Est și cea de Vest, care sînt, adesea, în confruntare privind diverse aspecte ale dezvoltării statului.

În afară de misiunile prezentate, OSCE a mai organizat operațiuni pe teren în Caucazul de Sud (Oficiile OSCE în Ierevan și Baku) și în Asia Centrală (Centrele OSCE din Așhabad, Astana, Bișkek, Oficiul din Tadjikistan și Coordonatorul de Proiecte din Uzbekistan).

Misiunile pacificatoare ale OSCE au fost create drept mecanisme care să permită implicarea directă și operativă a organizației în zonele de conflict etnopolitic. Acestea au ca scop să contribuie, pe cît este posibil, la înlăturarea cauzelor ce pot produce crize sau conflicte, indiferent de natura lor (politice, etnice, religioase etc.). În practică, acestea deseori s-au limitat însă la medierea unor situații specifice sau la a fi un punct de contact între părțile din conflict.

Atunci cînd există o situație sau un conflict care riscă să devină unul periculos, OSCE acționează prin mai multe mijloace specifice [3, p. 42-43].

Astfel, OSCE poate să decidă trimiterea unor reprezentanți în vizite scurte ca durată în zona vizată, în scopul stabilirii situației de fapt. Ulterior, aceste constatări vor fi prezentate în fața organelor OSCE și vor fi făcute propuneri sau recomandări organelor de decizie.

Președintele în exercițiu (pentru anul 2014 este dl Didier Burkhalter, șef al Departamentului Federal Elvețian al Afacerilor Externe) [5] desemnează personalități din statele-membre pentru a-l asista în legătură cu un conflict. Mandatul acordat acestora este clar și precis și poate cuprinde o gamă întregă de aspect: de la prevenirea și gestionarea conflictelor pînă la asigurarea controlului armamentelor sau informarea în legătură cu diverse situații.

OSCE desfășoară misiuni pacificatoare în colaborare cu alte organizații internaționale, și anume: ONU, NATO și UE, pe baza unor acorduri prestabilite sau a unor înțelegeri ad-hoc, urmărind să valorifice capacitățile și potențialul fiecărei organizații, în vederea obținerii unor rezultate rapide și complexe.

Trebuie menționat faptul că în cadrul OSCE toate structurile destinate negocierii și luării deciziilor funcționează aplicând regula consensului, adică absenței oricărei obiecții din partea statelor participante la adresa deciziei respective. Această structură cuprinde trei nivele ierarhice și este completată periodic prin reuniuni specializate. Luarea deciziilor este coordonată de Președintele executiv, care este responsabil de stabilirea programului și organizarea activității structurilor funcționale ale organizației.

În anumite circumstanțe, foarte clar stabilite, deciziile pot fi luate fără aplicarea regulii consensului. Consiliul Ministerial ținut în ianuarie 1992 la Praga a decis că pot fi luate măsurile necesare fără consimțământul statului în cauză, în situația unor încălcări clare și grave ale angajamentelor pe care și le-au asumat membrii OSCE. Această decizie este așa-numitul principiu al „consensului minus unu”. Prima aplicare a principiului „consensul minus unu” a avut loc în 1992, în conflictul din fosta Iugoslavie, și a constat în suspendarea Iugoslaviei, compusă din Serbia și Muntenegru, din OSCE.

O altă excepție de la regula consensului este principiul „consens minus doi”, adoptat la Consiliul Ministerial de la Stockholm din 1992. Potrivit acestui principiu, Consiliul Ministerial poate recomanda la două state participante, care se află în conflict, să apeleze la consiliere din partea unui terț (stat sau organizație internațională), indiferent

dacă acele state au obiecții sau nu în legătură cu decizia respectivă. Până în prezent, această procedură nu a fost încă utilizată.

Punctele decisive în rezolvarea eficientă a unui conflict etnopolitic le constituie descoperirea acestuia într-o fază incipientă și luarea măsurilor adecvate situației respective. Cu toate că, în principiu, se prevede regula consensului pentru adoptarea de măsuri și decizii, în cadrul OSCE sînt prevăzute și o serie de mecanisme și proceduri care să ofere o intervenție promptă și eficientă, care să mobilizeze și să concentreze eforturile asupra situației conflictuale.

Mecanismele Dimensiunii Umane includ mecanismele de la Viena și de la Moscova. Mecanismul de la Viena prevede obligația statelor de a furniza, la cererea celorlalte state, informații, de a organiza întruniri bilaterale și de a permite statelor-membre să aducă problema în cauză în atenția celorlalte țări. Iar mecanismul de la Moscova prevede opțiunea trimerii unei misiuni de experți care să asiste statele în conflict. Misiunea poate fi solicitată de țările în conflict sau poate fi inițiată la propunerea a cel puțin șase state. Aceasta se va folosi de informațiile de care dispune, de bune oficii și de mediere pentru promovarea dialogului și cooperării dintre părți.

Mecanismul de consultare și cooperare privind activitățile militare neobișnuite și neprogramate se aseamănă cu cel de la Viena, statele fiind obligate, la cererea celorlalte, să explice mobilizarea de forțe armate în alte zone decît cele în care sînt mobilizate pe timp de pace și care pot avea o semnificație militară asupra celorlalte state.

Mecanismul de cooperare în cazul unor incidente de natură militară prevede obligația statului respectiv de a informa în cel mai scurt timp, într-o formă concisă și

clară, celelalte state pentru evitarea unor interpretări greșite a evenimentelor ce ar da naștere la conflicte. La cererea statelor interesate privind clarificarea evenimentelor, răspunsul trebuie să fie prompt.

Pentru a asigura descoperirea cît mai rapidă a situațiilor generatoare de crize, statele au dreptul de a informa organele și organismele OSCE.

Mecanismul de la Berlin privind consultarea și cooperarea în situații de urgență prevede că statele pot solicita Președintelui în exercițiu să convoace o întrunire de urgență a Consiliului Superior în vederea soluționării situației.

Mecanismele privind soluționarea pe cale pașnică a conflictelor includ mecanismul de la Valletta și mecanismul Curții de Conciliere și Arbitraj. Mecanismul de la Valletta prevede numirea unui grup de raportori care să medieze conflictul, purtînd discuții cu părțile implicate, în mod individual sau în comun.

Măsurile de sporire a încrederii și securității statelor („Confidence – security – Building Measures”) reprezintă prevederi despre verificarea și schimbul de informații în legătură cu forțele armate și activitățile militare. Aceste măsuri includ schimbul anual de informații militare, ratificări privind desfășurarea în viitor a anumitor activități militare, schimbul de calendare ale acestor activități, stabilirea unor principii privind transferul armelor. Scopul acestor măsuri este de a promova încrederea reciprocă, transparentă și deschiderea spre cooperare.

Concluzii. Activitatea OSCE de desfășurare a unor misiuni în zonele de conflict etnopolitic vizează, în principal, soluționarea acestora și promovarea păcii și stabilității în cadrul raporturilor dintre diferitele grupări etnopolitice în regiunile tensionate ale continentului european în sens larg. Misiunile în cau-

ză vizează soluționarea conflictelor etnice izbucnite în spațiul balcanic și nu numai: Albania, Bosnia-Herțegovina, Kosovo, Republica Moldova, Ucraina etc. Toate aceste misiuni la care participă OSCE vin să întărească rolul tot mai accentuat pe care îl are organizația în vederea menținerii păcii și securității în diferite zone.

Referințe bibliografice

1. Latapie A. *Religions et violences ethniques en Bosnie-Herzegovine*. In: *Revue internationale et strategique „La violence au nom de Dieu”*. 2005, nr. 57.
2. Pâlsoiu I. *Organizații politice și militare internaționale*. Craiova: Editura Universitaria, 2006.
3. Popescu A., Dinu A. *Organizații europene și Euroatlantice*. București: Editura Fundației România de Măine, 2004.
4. Popescu A., Diaconu I. *Organizații europene și euroatlantice*. București: Editura Universul Juridic, 2009.
5. <http://www.osce.org/who>
6. *OSCE Presence in Albania* [On-line]: <http://www.osce.org/albania/43312> (Vizitat la 26.03.2014).
7. *OSCE Mission in Bosnia and Herzegovina*. [On-line]: <http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=1&lang=EN> (Vizitat la 26.03.2014).
8. *OSCE Mission in Kosovo*. [On-line]: <http://www.osce.org/kosovo/43378> (Vizitat la 26.03.2014).
9. *OSCE Mission to Moldova*. [On-line]: <http://www.osce.org/moldova/43356> (Vizitat la 26.03.2014).
10. *OSCE Mission to Montenegro*. [On-line]: <http://www.osce.org/montenegro/44406> (Vizitat la 26.03.2014).
11. *OSCE Mission to Serbia*. [On-line]: <http://www.osce.org/serbia/43342> (Vizitat la 26.03.2014).
12. *OSCE Mission to Skopje*. [On-line]: <http://www.osce.org/skopje/43341> (Vizitat la 26.03.2014).
13. *OSCE Project Co-ordinator in Ukraine* [On-line]: <http://www.osce.org/ukraine/43363> (Vizitat la 26.03.2014).

CONSTITUȚIA DE LA 1866 SAU GENEZA CONSTITUȚIONALISMULUI ROMÂNESC

Camelia OLTEANU,
doctorandă

SUMMARY

The paper deals with the way of organizing the state, considering the stipulations of the first fundamental law in Romania. Thus, except the domestic and international conditions of the time, the paper displays the way of organizing the authorities, their constitutional prerogatives as well as the role of the monarch as a decisive constitutional factor for the guarantee of the balance of power. The paper deals with the institution of fundamental rights, electoral legislation and the criteria of eligibility imposed by the wealth-census.

Keywords: Constitution, principle of separation of powers, fundamental rights and freedoms, constitutional guarantees

REZUMAT

În studiu, autorul prezintă modul de organizare a statului în lumina dispozițiilor primei legi fundamentale a României. Astfel, pe lângă condițiile interne și interanționale ale vremii, lucrarea surprinde modul de organizare a puterilor, prerogativele constituționale ale acestora, precum și locul și rolul monarhului ca factor constituțional decisiv în garantarea echilibrului puterii. Articolul se referă la instituția drepturilor fundamentale, la legislația electorală precum și la criteriile de eligibilitate, impuse de existența censului de avere.

Cuvinte-cheie: Constituție, principiul separației puterilor, drepturi și libertăți fundamentale, garanții constituționale

Introducere. Perioada de reformă, de ascensiune politică și constituțională a României nu se încheie odată cu evenimentele din februarie 1866, ci, dimpotrivă, ea dobândește noi valențe juridice prin adoptarea și intrarea în vigoare, la 1 iulie 1866, a unui nou așezământ fundamental. Dacă Statutul de la 1864 reprezintă prima Constituție dată de un Domn român, cea de la 1866 a fost cea dintâi întocmită de reprezentanții legitimi ai națiunii române, printr-un acord de voință între Adunarea Deputaților, reprezentând națiunea și Suveranul. Votată în unanimitate la 30 aprilie și promulgată prin D. 1071/1866, Constituția reprezintă baza unei ordini juridice și o garanție a stabilirii unor reguli de guvernare modernă a societății românești pe o perioadă relativ înlungată. Criticată în dezbaterile vremii, pentru rațiuni ce privesc, pe de o parte, opțiunea mult prea liberală și, pe de altă parte, decalajul dintre societatea românească imatură față de mode-

lul împrumutat, Constituția era, în multe privințe, cea mai înaintată și mai echilibrată din toată Europa.

În ceea ce privește scopul, articolul și-a propus prezentarea premiselor interne și internaționale, controversate epocii cu privire la viitorul așezământ fundamental, precum și reflectarea principiilor fundamentale care au stat la baza actului constituțional de la 1866. Aceste coordonate favorizează înțelegerea corectă atât a „regulilor democrației” reflectate în dispozițiile legii fundamentale, cât și a faptului că actul constituțional de la 1866 a fost de fapt actul de naștere a constituționalismului românesc.

Metode și materiale aplicate. Studiul se bazează pe analiza comparativă justificată, în special, de elementele din care se compune legea fundamentală. Un instrument de lucru deosebit de valoros în tratarea acestei probleme a fost oferit de volumele de documente publicate de colecția Monitorul Oficial, precum și Constituția de la 1866.